

Sosyal Hizmet Öğrencilerinin İklim Değişikliği Farkındalıklarının ve Kaygı Düzeylerinin Belirlenmesi

Determination of Climate Change Awareness and Anxiety Levels of Social Work Students

Harun Ceylan¹, Ammar Sevgili^{2*}, Şeniz Aslan³

¹Yalova Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet, Yalova, Türkiye

²Şırnak Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet, Şırnak, Türkiye

³Bozok Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet, Yozgat, Türkiye

Orcid: H. Ceylan (0000-0001-9047-2316), A. Sevgili (0000-0002-2342-4688), Ş. Aslan (0000-0002-0444-1335)

Özet: İklim değişikliğiyle birlikte yeni sorunların ortaya çıkması, sosyal hizmetin bu alana yönelik ilgisinin artmasını beraberinde getirmektedir. Bu nedenle sosyal hizmet alanında iklim değişikliği farkındalığının ve kaygısının ne düzeyde olduğunu anlamasının ihtiyaç duyulmaktadır. Bu anlamda çalışmada sosyal hizmet lisans öğrencilerinin iklim değişikliği farkındalıklarının ve kaygı düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Çalışma, "Küresel İklim Değişikliği Farkındalık Ölçeği (KİDFÖ)" ile "İklim Değişikliği Kaygı Ölçeği (İDKÖ)" ve iklim değişikliğine dair soruları da içeren sosyodemografik bilgi formu kullanılarak iki üniversitede öğrenim gören 206 sosyal hizmet lisans öğrencisinden çevrimiçi olarak toplanan verileri içermektedir. Çoğunluğunu (%87,9) kadınların oluşturduğu katılımcıların iklim değişikliği farkındalıklarının ($72,05 \pm 14,02$) yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Yaş ($p=0,047$), öğrenim görülen sınıf ($p=0,030$) ve kardeş sayısı ($p<0,001$) değişkenleri ile genel farkındalık düzeyi arasında, baba eğitim düzeyi ($p=0,029$) ile alt boyutlarda anlamlı farklar olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin iklim değişikliği kaygı düzeylerinin de yüksek ($31,64 \pm 9,74$) olduğu, anne ($p=0,023$) ve baba ($p=0,026$) eğitim düzeyinin iklim değişikliği kaygı düzeyini pozitif yönde etkilediği görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Sosyal hizmet, öğrenciler, iklim değişikliği, iklim değişikliği farkındalığı, iklim değişikliği kaygısı.

Abstract: The emergence of new problems with climate change brings about an increase in the interest of social work in this field. Therefore, there is a need to understand the level of climate change awareness and anxiety in the field of social work. In this sense, the study aims to determine the climate change awareness and anxiety levels of social work undergraduate students. The study includes data collected online from 206 social work undergraduate students studying at two universities using the "Global Climate Change Awareness Scale (GCCAS)" and "Climate Change Anxiety Scale (CCAS)" and a sociodemographic information form including questions about climate change. It was found that the participants, mostly (87.9%) women, had a high level of climate change awareness (72.05 ± 14.02). It was determined that there were significant differences between the variables of age ($p=0,047$), class of study ($p=0,030$) and number of siblings ($p<0,001$) and general awareness level, and there were significant differences in sub-dimensions with father's education level ($p=0,029$). It was also observed that the climate change anxiety level of the students was high ($31,64 \pm 9,74$), and the level of education of the mother ($p=0,023$) and father ($p=0,026$) positively affected the level of climate change anxiety.

Key words: Social work, students, climate change, climate change awareness, climate change anxiety.

1. Giriş

İklim değişikliği, basitçe hava olaylarında meydana gelen değişiklikleri ifade etmenin ötesinde tarımsal faaliyetler, gıda krizi, turizm, göç gibi konuları etkileyen, orman yangınları ve sel felaketlerini de içeren çok yönlü bir ekolojik bozulmayı içerir (Kurnaz, 2022). Söz konusu bu bozulmalar insanları biyopsikososyal olarak etkilemekte ve

buna bağlı olarak farklı düzeylerde keder, öfke, depresyon ve kaygı durumları ortaya çıkabilmektedir. İklim değişikliğine bağlı olarak gelişen kaygı ise iklim değişikliği kaygısı olarak adlandırılmakta (Pihkala, 2022; Ojala, Cunsolo, Ogunbode & Middleton, 2021) bu konudaki endişe ve inanç da iklim değişikliği farkındalığı olarak ifade edilmektedir (Jürkenbeck, Spiller & Schulze, 2021).

* İletişim Yazarı / Corresponding author. Eposta / Email : ammarsevgili@hotmail.com

Geliş / Received: 25.02.2024, Revizyon / Revised: 06.04.2024, Kabul / Accepted: 26.04.2024

<https://doi.org/10.32329/uad.1442686>

Çevresel sorunlara dair kaygı ile ilgili konular literatürde 2007 yılından itibaren görülmeye başlamıştır. 2010'lu yıllarda ise iklim değişikliğinin psikolojik etkileri ağırlıklı olarak işlenmiştir. 2020 yılından itibaren de söz konusu kaygıyı azaltmaya yönelik kendine yardım ve toplumsal eylemle ilgili yayınlar yer almaya başlamıştır. Sosyal bilimlerde ise çevresel sorunlarla ilgili kaygılar U. Beck'in Risk Toplumu'nda olduğu gibi daha çok çevresel tehditlerin toplumsal düzene etkileri boyutuyla ele alınmıştır. Bununla beraber iklim değişikliği kaygısı araştırmalarının disiplinler arası bir yaklaşımla ele alınması sosyal, politik, ekonomik, psikolojik tüm yönlerinin ortaya çıkarılması adına anlamlıdır (Pihkala, 2020). Zira iklim değişikliğine bağlı çevresel bozulmalar küresel boyutta yaşanan sorunları beraberinde getirdiğinden (Kurnaz, 2022) sürdürülecek eylem ve mücadeleler de farklı disiplin ve mesleklerin iş birliğini zorunlu kılmaktadır (Ağırılan ve Sadioğlu, 2021). Bu bağlamda Türkiye'de iklim değişikliğini bazı kentlerdeki toplumsal farkındalık düzeyinde ölçen çalışmalar yer almaktadır (Ağırılan ve Sadioğlu, 2021; Çalışır, 2022; Özdemir, Özdamar, Kıymaz & Akıllı, 2022; Albayrak & Atasayan, 2017).

Ayrıca müfredatında iklim değişikliğine ilişkin dersler bulunan bölümlerdeki üniversite öğrencilerinin farkındalık düzeylerini (Uzun, 2021) ve bazı bölümlerdeki¹ (Tok, Cebesoy & Bilican, 2017; Küçük Biçer & Acar Vaizoğlu, 2015; Emecen ve Erdem, 2022) üniversite öğrencilerinin ya da genel olarak üniversite öğrencilerinin farkındalıklarını ölçen çalışmalar da yer almaktadır (Yörük & Akpınar, 2023). Yine iklim aktivisti olan ya da olmayan gençlerin farkındalıklarını karşılaştıran çalışmalar (Ediz ve Yanık, 2023) iklim değişikliğinin öngörülen sonuçlarının gelecekte gençleri daha çok etkilemesi beklendiğinden anlamlıdır (Jürkenbeck ve diğ., 2021). Bununla beraber çalışmalar, iklim değişikliğine ilişkin yaşanan duyguları ortaya koymasına rağmen bu duyguların çevre yanlısı bir eylem ve farkındalık oluşturup oluşturmadığına dair yeterli araştırma yapılmadığı görülmektedir (Ágoston ve diğ., 2022).

Ayrıca sosyal hizmet alanında da konu ile ilgili yapılan çalışmaların sınırlı olduğu anlaşılmaktadır. Buna bağlı olarak Türkiye'de sosyal hizmet eğitiminin ve sosyal hizmet disiplininin de yeni olduğu da bir gerçektir (Kalaycı, 2021). Buna rağmen ortaya çıkan ekoloji temelli sosyal sorunların çözümüne yönelik katkıda bulunması beklenen alanlardan birisi de sosyal hizmettir. Zira sosyal hizmetlerden yararlanan gruplar aynı zamanda iklim değişikliği gibi ekolojik bozulmalardan daha fazla etkilenmektedir. Özellikle iklim değişikliğinden kaynaklanan göçler ve iklim mültecileri, yoksulluk ve iklim değişikliğinden etkilenme arasındaki paralellik sosyal hizmeti iklim değişikliği tartışmalarına ve uygulamalarına dahil etmektedir (Alston, 2015; Dominelli, 2018).

İklim değişikliği ile ilgili sosyal hizmet literatüründe belli konular üzerinde yoğunlaşıldığı görülmektedir. Buna göre sosyal hizmet bağlamında iklim değişikliği, yaşam

ve tarım alanlarının yerinin değişmesine sebep olduğu için iklim göçü ve iklim mülteciliği (Demirbilek, 2016; Artan ve Uzun, 2017; Powers vd., 2018; Dominelli, 2018) bağlamında ele almaktadır. Ayrıca yoksulların iklim değişikliği sebebiyle oluşan sorunlara karşı savunmasız kalmaları, tarımsal faaliyetler ve kuraklıklara bağlı olarak gıdaya ve temiz suya erişim sorunlarına neden olmaktadır. Buna bağlı olarak, iklim değişimi sebebiyle yeni dezavantajlı grupların ortaya çıkması ve bu gruplara yönelik savunuculuk (Pawar, 2013; Dominelli, 2018) sosyal hizmet alandaki başlıca iklim değişikliği konuları arasında yer almaktadır.

Bu dezavantajlı gruplar arasında yoksullar, kadınlar, çocuklar, mevcut göçmenler ve iklim değişikliği sebebiyle oluşacak olası göçmenler ve iklim mültecileri yer almaktadır. Ortaya çıkan bu yeni grupların iklim değişikliği gibi çevresel bozulmalara maruz kalması sosyal hizmetin söz konusu sorunlarla ilgilenme, tartışma ve uygulamalara dahil olmasını zorunlu hale getirmektedir (Aslan, 2023, ss. 98-105).

Bu anlamda geleceğin uygulayıcıları olan sosyal hizmet öğrencilerinin iklim değişikliği farkındalık ve kaygı düzeylerinin belirlenmesine ihtiyaç duyulmaktadır. İklim değişikliğinin nedenleri ve sonuçlarının daha iyi anlaşılmasında ve oluşacak sorunlarla mücadelede eğitilmiş insanlara ihtiyaç olduğu için üniversite öğrencilerinin iklim değişikliğine yönelik farkındalık düzeylerini ortaya koymak, söz konusu mücadelede ilk aşama olarak değerlendirilebilir (Yörük & Akpınar, 2023, s. 472). Bu nedenle sosyal hizmet öğrencilerinin iklim değişikliği farkındalıkları ile iklim değişikliği kaygılarını tespit etmeyi amaçlayan bu çalışmada nicel yöntemle toplanan veriler analiz edilerek "sosyal hizmet lisans öğrencilerinin iklim değişikliği farkındalıkları ve kaygı düzeyleri nedir?" sorularına cevap aranmaktadır.

2. Kavramsal Çerçeve

Bu bölümde çalışmanın kavramsal çerçevesini oluşturan iklim değişikliği, iklim değişikliği kaygısı, iklim değişikliği farkındalığı kavramlarına ve ilgili literatüre yer verilmiştir.

2.1. İklim Değişikliği

İklim değişikliği, sanayi faaliyetleri için fosil yakıtların kullanımı sonucu ortaya çıkan sera gazı ve karbon emisyonunun -karbonun atmosfere salınması- iklim üzerindeki etkisini vurgulayan bir kavramdır (Dominelli, 2018). İklimin dengesi için güneş ışınlarındaki radyasyonu tutan gazların -karbondioksit, metan, azot oksit, kloroflorokarbon- miktarının artmaması gerekmektedir (MGM, 2023).

Tarihsel süreçte iklim her zaman değişmiş, dinamik bir sistemdir. Ancak sorun olarak adlandırılan iklim değişikliği ortalama iklim şartlarında meydana gelen uzun süreli değişikliklerdir ve doğal -güneşin etkisi- veya doğal olmayan -insan eylemleri- sebeplerle atmosferde meydana gelen değişimler bu durumu etkilemektedir. Söz konusu etki art-

¹Sınıf öğretmeni, hemşirelik, mimarlık gibi

tığında ise iklim çok hızlı bir şekilde değişmekte, insanlar, diğer canlılar ve ekosistemler için zorlayıcı sonuçlar ortaya çıkabilmektedir (Kurnaz, 2022). Bu hızlı değişim disiplinleri ve meslekleri de değişime ayak uydurmaya ve ortaya çıkan yeni sorunlara çözüm üretmeye zorlamaktadır.

2.2. İklim Değişikliği Kaygısı

İklim değişikliğinin çevresel ve sosyoekonomik olmak üzere birbirinden farklı etkileri bulunmaktadır. Çevresel olarak çölleşme, biyoçeşitliliğin azalması, ormansızlaşma gibi etkileri görülmekteyken sosyoekonomik olarak da yoksulluk, sağlık problemleri, geçim kaynakları, ekonomik kalkınma üzerinde etkileri bulunmaktadır (Ataklı ve Kuran, 2022). İklim değişikliğinin insan sağlığı üzerindeki etkileri fizyolojik (alerji, sıcaklığa bağlı hastalıklar vb.), psikolojik (stres, anksiyete, depresyon vb.) ve toplum sağlığına (şiddet, saldırganlık artması, sosyal uyumun azalması vb.) yönelik boyutları içermektedir (Dodge vd., 2016'dan aktaran Karaman, 2022, s. 8). Bu anlamda iklim değişikliği sonucunda oluşan ve gelecekte oluşabilecek çevre problemleri için duyulan endişe de iklim değişikliği kaygısı olarak ifade edilmektedir (Clayton, 2020).

Buna göre iklim değişikliği doğrudan (aşırı hava olaylarının travmatik etkileri gibi), dolaylı (etkilere dair geleceğe yönelik endişe gibi) ve psikososyal (iklim kaynaklı çatışma ve afet sonrası dönemdeki etkiler gibi) etkilere sahiptir (Doherty ve Clayton, 2011). Her ne kadar iklim değişikliğinin psikolojik etkileri hemen belirlenemese (Ferreira, 2020) de yapılan çalışmalar iklim değişikliği ve ruh sağlığı arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. İklim değişikliğine dair oluşan keder, öfke, kaygı ve depresyon gibi ruhsal tepkiler ülkelerin, toplumların kültürel ve yapısal farklılıklarına göre değişebilmektedir. Örneğin kuzey ülkelerinin aksine refah düzeyi düşük güney ülkelerinin gençlerinde iklim değişikliği kaygısına korku ve öfke duyguları da eşlik etmektedir (Ojala ve diğ., 2021).

Başka bir ifade ile iklim değişikliği geçimi toprağa, tarımsal faaliyetlere ve iklim koşullarına bağlı gruplar üzerinde daha fazla etkili olmakla birlikte söz konusu kaygının her grupta farklı düzeylerde ortaya çıktığı görülmektedir (Cunsolo, Harper, Minor, Hayes, Williams ve Howard, 2020). Sosyal hizmet alanında yapılan çalışmalarda da iklim değişikliği kaygısının sosyo-demografik değişkenlere göre farklılaştığı görülmektedir (Sütçü & Demirel, 2023; Doğan & Buz, 2023).

2.3. İklim Değişikliği Farkındalığı

İklim değişikliğini oluşturan sebeplere ve iklim değişikliği ile oluşan sorunlara dair farkındalık iklim değişikliği ile ilgili mücadelede ve çözüm üretmede etkilidir. Bu alandaki mücadelede atılacak adımların belirlenmesi, eylem ve eğitim planlamasının yapılabilmesi için iklim değişikliği farkındalığının ölçülmesine ihtiyaç duyulmaktadır (Ataklı ve Kuran, 2022). Özellikle gençlerin uzun vadede iklim değişikliğinin sonuçlarıyla daha fazla yüzleşmek zorunda kalacak olmaları, bu grupla yapılacak çalışmaların önemini artırmaktadır (Jürkenbeck ve diğ., 2021). Sosyal hizmet öğrencileri ise meslek hayatlarında iklim değişikliğinin

olumsuz sonuçlarından adaletsiz şekilde etkilenen dezavantajlı gruplarla çalışacaklarından farkındalıklarının belirlenmesi ayrıca önem taşımaktadır.

3. Yöntem ve Gereçler

3.1. Araştırmanın tasarımı

Sosyal hizmet öğrencilerinin iklim değişikliği farkındalıklarının ve kaygılarının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen tanımlayıcı türdeki bu araştırmanın evrenini 2023-2024 eğitim öğretim yılında iki üniversitede öğrenim görmekte olan sosyal hizmet öğrencileri oluşturmaktadır. Türkiye'nin farklı bölgelerinde yer alan birer üniversite seçilerek araştırma evreninin çeşitlendirilmesi hedeflenmiştir. Araştırma 206 gönüllü öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

3.2. Veri Toplama Araçları

Veriler 11.12.2023- 22.12.2023 tarihleri arasında toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak 21 sorudan oluşan "Küresel İklim Değişikliği Farkındalık Ölçeği (KİDFÖ)" ile 10 sorudan oluşan "İklim Değişikliği Kaygı Ölçeği (İDKÖ)" ve 20 sorudan oluşan iklim değişikliğine ilişkin soruları da içeren sosyodemografik bilgi formu kullanılmıştır.

Küresel İklim Değişikliği Farkındalık Ölçeği (KİDFÖ)

Küresel iklim değişikliğinin doğal ve beşerî ortama etkilerine yönelik farkındalık (9 soru), küresel organizasyonlar ve anlaşmalara yönelik farkındalık (6 soru), küresel iklim değişikliğini ortaya çıkaran sebeplere yönelik farkındalık (3 soru) ve enerji tüketimine yönelik farkındalık (3 soru) alt boyutlarını içeren ve 21 sorudan oluşan bir ölçektir. KİDFÖ, Deniz ve arkadaşları (2021) tarafından geliştirilmiş ve güvenilirlik-geçerlilik (Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0,826) çalışması yapılmıştır. Ayrıca ölçek maddeleri ve dört alt boyutunun güvenilirliği de saptanmıştır (Deniz vd., 2021). Bu çalışmada da güvenilirlik-geçerlilik çalışması yapılmıştır. KİDFÖ toplam güvenilirlik puanı (Cronbach's Alpha) 0,902, birinci boyut puanı 0,902, ikinci boyut puanı 0,893, üçüncü boyut puanı 0,774 ve dördüncü boyut puanı 0,821 olarak saptanmıştır.

Araştırmada kullanılan KİDFÖ'ye verilen cevaplar her bir maddeye verilen toplam puanlar üzerinden değerlendirilmiştir. Ölçekte yer alan maddeler "Hiç Farkında Değilim", "Farkında Değilim", "Kararsızım", "Farkındayım", "Tamamen Farkındayım" seçeneklerinden oluşan 5'li Likert tipi bir ölçek ile puanlandırılmıştır. Öğrencilerin ölçekten alabilecekleri minimum puan "21" maksimum puan ise "105"tir. Puan ortalamasının "105"e yakın olması, öğrencilerin iklim değişikliği farkındalıklarının yüksek, "21"e yakın olması ise öğrencilerin iklim değişikliği farkındalıklarının düşük olduğu anlamına gelmektedir. Puanların ortalamasının üstünde olması farkındalık düzeylerinin yüksek, altında kalması ise düşük farkındalık düzeyi olarak kabul edilmektedir. Ayrıca ölçekte ters kodlanacak madde bulunmamaktadır.

Ölçeğin 4 Alt Boyutu ve puanlaması ise şunlardır (Deniz ve diğerleri, 2021):

- **Küresel iklim değişikliğinin doğal ve beşerî ortama etkilerine yönelik farkındalık:** Bu boyutta puan ortalamasının “45”e yakın olması, öğrencinin Küresel İklim Değişikliğinin doğal ve beşerî ortama etkilerine yönelik farkındalığının yüksek olduğunu “9”a yakın olması ise farkındalığının düşük olduğunu göstermektedir.
- **Küresel organizasyonlar ve anlaşmalara yönelik farkındalık:** Puan ortalamasının “30”a yakın olması, öğrencinin küresel organizasyonlar ve anlaşmalara yönelik farkındalığının yüksek olduğunu, “6”ya yakın olması ise olumsuz tutuma sahip olduğunu göstermektedir.
- **Küresel iklim değişikliğini ortaya çıkaran sebeplere yönelik farkındalık:** Bu boyutta en fazla puan “15” ve en az puan ise “3” olabilir ve öğrencilerin farkındalık düzeylerini gösterir.
- **Enerji tüketimine yönelik farkındalık:** Bu boyutta en fazla puan “15” ve en az puan ise “3” olabilir ve öğrencilerin farkındalık düzeylerini gösterir.

İklim Değişikliği Kaygı Ölçeği (İDKÖ)

Bu çalışmada kullanılan bir diğer ölçek ise İklim değişikliği kaygı ölçeği (İDKÖ)'dir. Tek boyuttan ve 10 sorudan oluşan ölçek Stewart (2021) tarafından geliştirilmiş ve Özbay ve Alcı (2021) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Faktör analizi sonuçlarına göre Türkçe'ye uyarlanan ölçeğin tek boyutlu olarak geçerli bir ölçek olduğu ortaya çıkmıştır. Ölçeğin güvenirlik puanı (Cronbach Alpha) 0,980 olarak belirlenmiştir. Yapılan çalışma sonucunda Türkiye'de üniversite öğrencilerinin iklim değişikliği kaygılarının ölçülmesinde geçerli ve güvenli bir ölçek olduğu saptanmıştır (Özbay & Alcı, 2021). Bu çalışmada da iklim değişikliği kaygı ölçeği (İDKÖ) güvenirlik puanı 0,934 olarak saptanmıştır. Ayrıca İklim değişikliği kaygı ölçeği ortalama puanı da 5 üzerinden 3,1641 olarak saptanmıştır.

İDKÖ'ye verilen cevaplar her bir maddeye verilen toplam puanlar üzerinden değerlendirilmiştir. Ölçekte yer alan maddeler “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” seçenekleri olan 5'li likert tipi bir ölçek ile değerlendirilmiştir. Öğrencilerin ölçekten alabilecekleri minimum puan “10”, maksimum puan ise “50”dir. Puan ortalamasının “50”ye yakın olması öğrencilerin iklim değişikliği kaygılarının yüksek olduğu, “10”a yakın olması ise iklim değişikliği kaygılarının düşük olduğu anlamına gelmektedir. Ölçekte ters kodlanacak madde bulunmamaktadır.

4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verilerinin toplanmasına etik kurul onayı alınmasıyla başlanmıştır. Etik kurul onayı ilgili üniversitenin Etik Kurulu Başkanlığı tarafından 11.12.2023 tarih ve E-74546226-050.99-87170 sayılı numarasıyla verilmiştir.

Demografik bilgi formu ve ölçeklerden oluşan anket, Google Forms aracılığıyla paylaşılmış, anketin başında katılımcılara araştırmanın kapsamı ile ilgili bilgi sunulmuş, anket sonuçlarının akademik çalışmada kullanılacağı bildirilmiştir. Bu şekilde öğrencilerin araştırmaya gönüllük esasına göre katılımları sağlanmıştır.

Araştırma nicel yöntem kullanılarak gerçekleştirilmiş, elde edilen veriler SPSS 27.0 programı kullanılarak analiz edilmiş ve verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel metotlardan yararlanılmıştır. Verilerin karşılaştırılmasında t-testi ve tek yönlü (One way) Anova testi kullanılmış ve bulgular %95 güven aralığında %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Ayrıca tanımlayıcı istatistiklerden yararlanılmıştır.

5. Bulgular

5.1. Öğrencilerin Demografik Bilgilerine Dair Bulgular

Araştırmanın bağımsız değişkenleri sınıf, yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, aile gelir durumu, aile tipi, anne ve baba eğitim düzeyi, iklim değişikliği gelişmelerine yönelik bakış açısını ölçmeyi hedefleyen sorular olarak belirlenmiştir. Çoğunluğunu (%87,9) kadınların oluşturduğu örneklemin yaklaşık yarısı 19-20 yaş (%45,6) arasında ve yaklaşık üçte birine yakını büyükşehirlerde (%32) yaşamaktadır. Öğrencilerin çoğu 35.000 TL altında aile geliri olduğunu belirtmiştir. Kardeş sayısı 1-2 olanlar (%35,4) ile 5 üzeri olanlar (%36,4) çoğunluğu oluşturmaktadır.

5.2. Öğrencilerin Küresel İklim Değişikliği Farkındalık Düzeylerinin Bağımsız Değişkenlere Göre Etkisi

Tablo 2'de öğrencilerin KİDFÖ ölçek ve alt ölçek puan ortalamaları verilmiştir. Buna göre küresel iklim değişikliği farkındalık toplam ölçek puanı (72,05±14,02) yüksek olarak belirlenmiştir.

Tablo 3'te öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerine göre KİDFÖ toplam ve alt ölçek puanlarının dağılımı verilmiştir. Sınıf düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p=0,030<0,05$). Elde edilen verilere göre 3. sınıfların toplam farkındalık (76,40±15,40) ve doğal ve beşerî ortama etkilere yönelik farkındalıklarının (38,40±5,77) diğer sınıflara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yaş düzeylerine göre de istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p=0,047<0,05$). Yaş arttıkça farkındalık düşmektedir. Benzer şekilde doğal ve beşerî ortama etkiler alt ölçek puanına göre yaş düzeyleri arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir ($p=0,041<0,05$). Cinsiyete göre KİDFÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında, kız öğrencilerin toplam ölçek puanı ve dört alt ölçek puanları erkek öğrencilerin puanlarına göre daha yüksek bulunmuş ancak farkın istatistiksel olarak anlamsız olduğu saptanmıştır. En çok yaşadıkları yere göre puanlar incelendiğinde küresel organizasyonlar ve anlaşmalar alt ölçek puanı hariç diğer ölçek puan ortalamalarının tümünde, ilde (şehir) yaşayan öğrencilerin puan ortalamalarının diğer bölgelerde yaşayan öğrencilerin puan ortalamalarına göre yüksek olduğu ancak bu farkın istatis-

Tablo 1. Araştırmanın Bağımsız Değişkenlerine Ait Bulgular(n=206)

Değişkenler	Özellikler	N	%
Yaş	18 yaş ve altı	13	6,3
	19-20 yaş	94	45,6
	21-22 yaş	50	24,3
	23 yaş ve üzeri	49	23,8
Cinsiyet	Kadın	181	87,9
	Erkek	25	12,1
Sınıf	Birinci Sınıf	71	34,5
	İkinci Sınıf	72	35,0
	Üçüncü Sınıf	15	7,3
	Dördüncü Sınıf	48	23,3
Yaşadığı Yer	Büyükşehir	66	32,0
	İl	51	24,8
	İlçe	59	28,6
	Köy	30	14,6
Aile Tipi	Çekirdek Aile	145	70,4
	Geniş Aile	50	24,3
	Boşanmış	6	2,9
	Tek ebeveynli	5	2,4
Aile Gelir Durumu	Hiç gelir yok	6	2,9
	11.500 TL altı	91	44,2
	22.500 TL altı	68	33,0
	35.000 TL altı	29	14,1
	35.000 TL ve üzeri	12	5,8
Anne Eğitim	Okur-yazar	46	22,3
	İlkokul	101	49,0
	Ortaokul	19	9,2
	Lise	28	13,6
	Lisans	11	5,3
Baba Eğitim	Okur-yazar	17	8,3
	İlkokul	70	34,0
	Ortaokul	41	19,9
	Lise	50	24,3
	Lisans	24	11,7
	Lisansüstü	3	1,5
Kardeş Sayısı	0	3	1,5
	1-2 kardeş	73	35,4
	3-4 kardeş	55	26,7
	5 ve üzeri kardeş	75	36,4

Tablo 2. Öğrencilerin Farkındalık Ölçeğine Göre Aldıkları Puan Ortalamaları (4 Alt Boyut ve Toplam Boyut)

Ölçek	N	En Düşük	En Yüksek	Ortalama	Ss
Doğal ve Beşerî Ortama Etkiler	192	12	45	35,72	7,15
Küresel Org. Ve Anlaşmalar	196	6	30	17,32	5,87
Ortaya Çıkaran Sebepler	202	3	15	7,77	2,91
Enerji Tüketimi İlişkisi	201	3	15	11,18	3,16
İklim Değ. Toplam Farkındalık	187	31	105	72,05	14,02

tiksel olarak anlamsız olduğu saptanmıştır (Tablo 3).

Kardeş sayısı değişkenine göre enerji tüketimi ilişkisi alt boyutu hariç diğer tüm boyutların puan ortalamalarında anlamlı ilişki olduğu, toplam farkındalık puan ortalamasında, 1-2 kardeşi olanların puan ortalamasının (78,78+10,93) diğer kardeş sayılarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir ($p=0.001<0,05$). Bu durum 1-2 kardeşi olan öğrencilerin küresel iklim değişikliği farkındalık düzeylerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Babaların eğitim durumuna göre yalnızca “ortaya çıkaran sebepler alt boyutu” ile aralarında anlamlı fark bulunmaktadır ($p=0,29<0,05$). Ortaya çıkaran sebepler alt boyutu puan ortalamalarında lisansüstü mezuniyeti olan babaların diğer eğitim seviyelerindeki puan ortalamalarına göre daha yüksek puanı olduğu saptanmıştır (13,00±1,41). Öğrencilerin aile gelir durumu ile KİDFÖ toplam ve alt boyutlarının puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir (Tablo 4).

Öğrencilerin iklim değişikliği ile ilgili yaklaşımlarının KİDFÖ toplam ve alt boyutlarına göre dağılım incelendiğinde ise “İklim değişikliği ile ilgili gelişmeleri takip ediyor musunuz?” sorusu ile “enerji tüketimine ilişkin farkındalık alt boyutu” arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p=0,049<0,05$). “İklim değişikliği ile ilgili konuları nerede konuşursunuz?” sorusuna çoğunlukla “arkadaş ortamında konuşurum” cevabı verilmiş, bu soru ile KİDFÖ toplam boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p=0,011<0,05$). Aynı şekilde “doğal ve beşerî ortama etkilerine ilişkin farkındalık” ($p=0,008$) ile “enerji tüketimine ilişkin farkındalık” ($p=0,016$) alt boyutları ile “iklim değişikliği konularının nerede konuşulduğu” sorusu arasında da anlamlı fark olduğu görülmektedir (Tablo 5).

“İklim değişikliği kaygılarınızı ne sıklıkla dile getirirsiniz?” sorusuna karşılık “fırsat buldukça” cevabı tüm boyutların puan ortalamasında ön plana çıkmıştır. Küresel iklim değişikliği toplam farkındalık puanı ile aralarında anlamlı fark olduğu da saptanmıştır ($p=0,008<0,05$). Benzer şekilde doğal-beşerî ortamlar alt boyutu ($p=0,006$) ve enerji tüketimi ilişkisi alt boyutu ($p=0,007$) ile sorulan soru ara-

sında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin iklim değişikliğinin sonuçlarına göre gelecek beklentilerini ölçmeye yönelik olarak sorulan “İklim değişikliği gelecekte ne gibi sonuçlar doğurur?” sorusuna ise “dünyanın sonu gelir” cevabının ağırlıkta olduğu görülmektedir. Doğal ve beşerî ortama etkiler alt boyutu ile sorulan soru arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p=0,025<0,05$). Benzer şekilde enerji tüketimi ilişkisi alt boyutu ile de anlamlı fark olduğu görülmektedir ($p=0,001<0,05$) (Tablo 5).

“İklim değişikliği sorununun çözümünden en çok kim sorumludur?” sorusunda öğrencilerin verdiği “devletler” ($74,54\pm 15,04$) cevabının puan ortalaması daha yüksektir. KİDFÖ toplam boyutu ($p=0,025<0,05$), doğal ve beşerî ortama etkiler alt boyutu ($p=0,001$) ve enerji tüketimi alt boyutu ($p=0,008$) ile sorulan soru arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır (Tablo 5).

5.3. Öğrencilerin İklim Değişikliği Kaygı Düzeylerinin (İDKÖ) Bağımsız Değişkenlere Göre Etkisi

Tablo 6’da öğrencilerin İDKÖ puan ortalamaları verilmiştir. Buna göre iklim değişikliği kaygısı yüksek ($31,64\pm 9,74$) olarak bulunmuştur (Tablo 6).

İklim değişikliği kaygı ölçeği ile istatistiksel olarak anlamlı fark çıkan tüm değişkenler Tablo 7’de bir araya getirilmiştir.

tir. Öncelikle anne ($p=0,023<0,05$) ve baba ($p=0,026<0,05$) eğitim düzeyleri ile İDKÖ arasında anlamlı fark olduğu saptanmıştır. Mezuniyeti lisans olan annelerin puan ortalamasının ($33,36\pm 8,49$) diğer eğitim düzeylerine göre yüksek olduğu görülmektedir. Aynı şekilde baba eğitim seviyesinde en yüksek mezuniyet olan lisansüstü mezuniyet puan ortalamasının da yüksek olduğu görülmektedir ($40,33 \pm 4,51$).

“İklim değişikliğini takip ediyor musunuz?” sorusu ile İDKÖ arasında anlamlı fark çıkmıştır ($p=0,001<0,05$). “Evet” cevabının puan ortalaması yüksektir ($34,18\pm 9,89$). “İklim değişikliği kaygılarınızı ne sıklıkla dile getirirsiniz ve ne sıklıkla takip edersiniz?” soruları ile de İDKÖ arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır. “Fırsat buldukça” ve “sık sık” cevaplarının puan ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 7).

Hangi mevsimde iklim değişikliği kaygılarının arttığı sorusunda da İDKÖ ile istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p=0,045<0,05$). “Sonbahar” mevsiminin puan ortalamasının ($33,0\pm 9,60$) diğer mevsimlere göre daha yüksek çıktığı görülmektedir. “İklim Değişikliği ne gibi sonuçlar doğurur?” sorusu ile kaygı ölçeği arasında anlamlı fark olduğu ($p=0,003<0,05$), “dünyanın sonu gelir” cevabının puan ortalamasının ($34,34\pm 8,82$) yüksek olduğu görülmektedir. “Çözümünden en çok kim sorumludur?” sorusunda istatistiksel olarak anlamlı fark

Tablo 3. Öğrencilerin Tanımlayıcı Özelliklerinin KİDFÖ Toplam ve Alt Boyutlarına Göre Dağılımı

Özellikler	Sayı	Toplam Farkındalık	Doğal ve Beşerî Ortama Etkiler	Küresel Organizasyonlar ve Anlaşmalar	Ortaya Çıkarıcı Sebepler	Enerji Tüketimi İlişkisi
	N	ORT sd	ORT sd	ORT sd	ORT sd	ORT sd
Sınıf						
1.sınıf	71	74,98±11,94	37,30±5,40	17,92±5,11	8,06±3,14	11,66±3,07
2.sınıf	72	71,30±13,67	34,99±7,66	17,56±5,52	7,81±2,76	10,97±3,36
3.sınıf	15	76,40±15,40	38,40±5,77	18,00±8,54	7,60±3,31	12,40±1,99
4.sınıf	48	67,45±15,79	33,73±8,31	15,89±6,34	7,36±2,70	10,39±3,14
		F=3,039	F=3,223	F=1,245	F=0,547	F=2,374
		p=0,030	p=0,024	p=0,295	p=0,650	p=0,71
Yaş						
18 yaş ve altı	13	75,23±13,90	36,23±6,58	18,54±5,47	8,38±3,10	12,08±3,28
19-20 yaş	94	74,48±12,11	37,21±5,77	17,79±5,25	7,65±2,83	11,54±3,10
21-22 yaş	50	70,52±15,86	34,35±8,65	17,50±6,51	7,84±2,67	10,90±3,22
23 yaş ve üzeri	49	67,72±14,83	34,00±7,67	15,87±6,40	7,77±3,30	10,52±3,13
		F=2,710	F=2,806	F=1,337	F=0,249	F=1,591
		p=0,047	p=0,041	p=0,264	p=0,862	p=0,193
Cinsiyet						
Kız	181	72,49±13,75	35,92±7,00	17,51±5,67	7,77±2,97	11,25±3,06
Erkek	25	68,57±15,90	34,23±8,21	15,91±7,23	7,76±2,54	10,63±3,90
		t=1,208	t=1,043	t=1,225	t=-0,035	t=0,914
		p=0,229	p=0,298	p=0,222	p=0,972	p=0,362
En Çok Yaşanılan Yer						
Büyükşehir	66	72,64±13,64	36,03±6,51	17,63±6,41	7,86±2,87	11,18±3,16
İl	51	73,79±11,93	36,96±6,12	16,88±5,69	8,02±3,17	11,57±2,66
İlçe	59	71,26±14,84	35,51±7,34	17,05±5,34	7,79±2,58	10,95±3,42
Köy	30	69,19±16,65	33,41±8,54	17,96±6,13	7,13±3,17	10,93±3,54
		F=0,710	F=1,596	F=0,293	F=0,621	F=0,414
		p=0,547	p=0,200	p=0,830	p=0,602	p=0,743

ortaya çıkmış ($p=0,002<0,05$) ve “devletler” cevabının puan ortalamasının yüksek olduğu görülmüştür ($33,62 \pm 9,78$). “İklim değişikliğine ilişkin kaygınıza 5 üzerinden kaç puan verirsiniz?” sorusuna çoğunluğun 3 ve üzerinde puan verdiği, “4” cevabını verenlerin en yüksek puan ortalamasına sahip olduğu görülmektedir (Tablo 7).

6. Tartışma

Sosyal hizmet bölümü lisans öğrencilerinin iklim değişikliği farkındalıklarını ve kaygı düzeylerini tespit etmeyi amaçlayan çalışmanın örnekleminin büyük çoğunluğu (%87,9)

kadınlardan oluşmaktadır. Literatürde bu durum sosyal hizmet bölümünün kadınlar tarafından daha fazla tercih edilmesiyle ilişkilendirilmektedir (Sütçü & Demirel, 2023). Yaş aralığında ise lisans öğrenim yaşı aralığına uygun olarak 19-22 yaş aralığı (%69,9) en büyük orana sahiptir.

Araştırma sonuçlarına göre sosyal hizmet öğrencilerinin iklim değişikliğine yönelik farkındalık düzeyleri ($72,05 \pm 14,02$) yüksek çıkmıştır. Bu durum diğer araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Araştırmalar gençler arasında iklim değişikliği farkındalığının giderek arttığını göstermektedir (Jürkenbeck ve diğ., 2021).

Tablo 4. Öğrencilerin Aile Özelliklerinin KİDFÖ Toplam ve Alt Boyutlarına Göre Dağılımı

Özellikler	Sayı N	Toplam Farkındalık		Doğal ve Beşerî Ortama Etkiler		Küresel Organizasyonlar ve Anlaşmalar		Ortaya Çıkaran Sebepler		Enerji Tüketimi İlişkisi	
		ORT	sd	ORT	sd	ORT	sd	ORT	sd	ORT	sd
Kardeş Sayısı											
0	3	65,00	±16,97	37,00	±1,41	13,50	±9,19	5,00	±1,41	9,50	±4,95
1-2 kardeş	73	78,78	±10,93	38,43	±4,55	18,97	±5,39	8,68	±2,80	12,17	±2,84
3-4 kardeş	55	69,34	±14,03	34,64	±7,99	16,47	±5,89	7,64	±2,68	10,78	±2,81
5 ve üzeri kardeş	75	67,87	±14,44	33,91	±7,88	16,47	±6,00	7,08	±3,00	10,56	±3,48
		F=8,803		F=5,486		F=3,060		F=4,538		F=1,415	
		p=<0,001		p=0,001		p=0,029		p=0,004		p=0,240	
Aile Tipi											
Çekirdek Aile	145	72,68	±13,47	36,07	±6,68	17,25	±6,03	7,84	±3,00	11,45	±2,95
Geniş Aile	50	68,12	±15,65	33,65	±8,05	17,20	±5,64	7,43	±2,72	10,10	±3,66
Boşanmış	6	82,00	±10,94	41,83	±3,97	17,27	±6,14	9,67	±2,07	13,33	±1,86
Tek ebeveynli	5	77,20	±8,47	38,00	±9,08	20,60	±2,79	7,00	±2,55	11,60	±2,51
		F=2,509		F=3,124		F=0,530		F=1,218		F=3,297	
		p=0,060		p=0,027		p=0,662		p=0,304		p=0,022	
Anne Eğitim											
Okur-yazar	46	69,61	±12,74	35,70	±6,95	16,07	±5,79	7,53	±2,79	10,24	±3,41
İlkokul	101	73,18	±14,33	35,68	±7,00	17,95	±5,91	7,98	±3,02	11,52	±2,90
Ortaokul	19	67,35	±13,16	31,94	±7,66	16,74	±4,11	7,11	±2,79	11,63	±3,00
Lise	28	75,88	±14,94	38,24	±7,12	18,39	±6,49	8,25	±3,00	10,93	±3,76
Lisans	11	70,70	±14,40	36,40	±7,53	15,40	±6,53	7,00	±2,36	11,90	±2,73
		F=1,437		F=2,018		F=1,311		F=0,810		F=1,547	
		p=0,224		p=0,094		p=0,267		p=0,520		p=0,190	
Baba Eğitim											
Okur-yazar	17	69,88	±10,25	33,47	±7,02	17,35	±6,16	7,24	±2,63	11,82	±2,53
İlkokul	70	70,88	±14,37	35,57	±7,54	16,73	±5,87	7,68	±3,02	10,67	±3,32
Ortaokul	41	71,94	±12,35	34,95	±6,39	17,51	±5,06	7,75	±2,84	12,03	±2,49
Lise	50	74,89	±15,86	37,23	±7,42	17,73	±6,03	8,43	±2,89	11,43	±3,30
Lisans	24	71,05	±13,47	35,95	±6,67	17,79	±6,83	6,79	±2,52	10,42	±3,41
Lisansüstü	3	80,00	±26,87	36,50	±10,60	20,50	±7,78	13,00	±1,41	10,00	±7,07
		F=0,693		F=0,852		F=0,330		F=2,553		F=1,467	
		p=0,629		p=0,515		p=0,894		p=0,029		p=0,202	
Aile Geliri											
Hiç gelir yok	6	68,80	±9,81	36,50	±4,81	14,40	±5,41	8,17	±2,32	10,67	±4,32
11.500 TL altı	91	72,17	±15,10	35,62	±7,74	17,31	±5,58	8,09	±3,06	11,26	±3,26
22.500 TL altı	68	72,37	±12,50	35,64	±7,04	17,74	±6,20	7,54	±2,76	11,13	±3,00
35.000 TL altı	29	71,96	±14,36	36,80	±5,42	16,48	±5,88	7,38	±3,03	10,90	±3,32
35.000 TL ve üzeri	12	71,00	±16,64	34,18	±8,23	18,33	±6,60	7,50	±2,84	11,83	±2,69
		F=0,091		F=0,290		F=0,626		F=0,547		F=0,238	
		p=0,985		p=0,884		p=0,645		p=0,701		p=0,917	

Tablo 5. Öğrencilerin İklim Değişikliği ile ilgili yaklaşımlarının KİDFÖ Toplam ve Alt Boyutlarına Göre Dağılımı

Özellikler	Sayı	Toplam Farkındalık	Doğal ve Beşerî Ortama Etkiler	Küresel Orgnzsyn ve Anlaşmalar	Ortaya Çıkaran Sebepler	Enerji Tüketimi İlişkisi
	N	ORT sd	ORT sd	ORT sd	ORT sd	ORT sd
İklim Değişikliği ile ilgili gelişmeleri takip ediyor musunuz?						
Evet	66	73,73±15,31	36,36±7,20	18,24±6,20	7,79±2,94	10,89±3,30
Hayır	16	66,56±13,59	32,13±7,21	17,19±3,97	7,63±2,99	9,63±3,54
Rastladıkça	120	71,93±13,24	35,89±7,03	16,85±5,90	7,78±2,91	11,55±2,96
		F=1,675	F=2,330	F=1,156	F=0,220	F=3,062
		p=0,190	p=0,100	p=0,317	p=0,978	p=0,049
İklim Değişikliği ile ilgili konuları nerede konuşursunuz?						
Arkadaşlarla	118	74,49±13,02	37,13±6,42	17,99±5,55	7,83±2,96	11,53±3,05
Hocalarımla	28	65,62±15,01	31,81±8,61	16,29±7,02	7,61±2,79	9,93±3,30
Ailemle	33	71,39±14,66	35,00±7,04	16,71±5,97	7,70±3,13	11,88±2,97
Hiç kimseyle	20	69,89±13,78	34,79±7,17	16,70±5,54	7,65±2,56	10,10±3,29
İlgili STK'larda	3	53,50±14,85	32,67±8,50	9,00±1,41	8,67±3,51	8,33±3,51
		F=3,360	F=3,556	F=1,761	F=0,117	F=3,133
		p=0,011	p=0,008	p=0,138	p=0,976	p=0,016
İklim Değişikliği kaygılarınızı ne sıklıkla dile getirirsiniz?						
Hiçbir zaman	11	63,55±14,32	30,82±6,93	15,91±6,76	7,64±2,94	9,18±3,60
Çok nadir	43	68,42±12,55	34,08±7,53	16,25±5,24	7,49±2,82	10,30±3,14
Ara sıra	105	72,33±13,85	35,87±7,05	17,63±5,78	7,70±2,92	11,36±3,01
Fırsat buldukça	43	77,08±14,10	38,25±6,18	17,98±6,46	8,28±3,03	12,14±3,11
		F=4,028	F=4,284	F=0,915	F=0,599	F=4,182
		p=0,008	p=0,006	p=0,435	p=0,616	p=0,007
İklim Değişikliği gelecekte ne gibi sonuçlar doğurur?						
Hiçbir şey değişmez	3	57,33±19,01	26,33±7,23	16,00±9,16	8,67±2,08	6,33±3,51
Yaşam düzeni değişir	136	71,43±13,85	35,39±7,00	17,37±5,72	7,63±2,79	10,81±3,16
Dünyanın sonu gelir	62	74,19±13,81	37,00±7,17	17,32±6,20	8,08±3,21	12,19±2,82
		F=2,481	F=3,745	F=0,079	F=0,641	F=8,107
		p=0,086	p=0,025	p=0,924	p=0,528	p=<0,001
İklim Değişikliği sorununun çözümünden en çok kim sorumludur?						
Her birey	158	72,50±13,08	36,11±6,46	17,24±5,75	7,80±2,88	11,36±2,97
Devletler	28	74,54±15,04	37,23±7,13	17,57±6,14	7,43±3,27	11,43±3,36
Uluslararası Organizasyonlar	15	62,64±18,58	28,79±10,53	17,67±7,02	8,00±2,83	8,73±4,01
		F=3,746	F=7,917	F=0,065	F=0,247	F=5,006
		p=0,025	p=<0,001	p=0,937	p=0,782	p=0,008

Tablo 6. Öğrencilerin İklim Değişikliği Kaygı Ölçeğine Göre Aldıkları

Puan Ortalamaları	Ölçek	N	En Düşük	En Yüksek	Ortalama	Ss
Kaygı Ölçeği		206	10	50	31,64	9,74

Sosyal hizmet alanına özel olarak ise iklim değişikliği farkındalığına dair araştırma verisi bulunmamakla beraber çevresel sorunlara dair tutumlara ilişkin araştırmalarda sosyal hizmet öğrencilerinin farkındalık sahibi olduğu görülmektedir (Miller ve Hayward, 2014). Türkiye ölçeğinde muhtelif bölümlerdeki üniversiteli gençlere yönelik yapılan çalışmalarda farklı veriler bulunmaktadır. Bazı araştırma bulguları üniversite öğrencilerinin iklim değişikliği kaygılarının bu çalışmanın bulgularına benzer olarak yüksek seviyede olduğunu gösterirken (Tok ve diğ., 2017; Emecen ve Erdem, 2022), bazı çalışmalar iklim değişikliği farkındalığının düşük olduğunu (Küçük Biçer & Acar Vai-

zoğlu, 2015) bazıları ise orta düzeyde (Gülsoy & Korkmaz, 2020; Yörük & Akpınar, 2023) olduğunu göstermektedir. Bulgularda ortaya çıkan bu farklılığın sebepleri arasında öğrenim görülen bölüm, müfredatta çevre konulu derslerin yer alıp almaması ve öğrencilerin sosyodemografik özelliklerinin etkili olduğu söylenebilir.

Farkındalık alt boyutları açısından en yüksek değer enerji tüketimi ve doğal ve beşerî ortama etkileri iken iklim değişikliğini ortaya çıkaran sebepler ve küresel organizasyon ve anlaşmalar alt boyutları orta düzey çıkmıştır. Literatüre göre ise küresel organizasyonlar ve anlaşmalara yönelik farkındalık açısından gençlerin bilgilerinin yetersiz olduğu ve bu yönde geliştirilmeleri gerekliliği vurgulanmaktadır (Yörük & Akpınar, 2023; Uzun, 2021). Sosyal hizmet alanında da iklim değişikliği, çevresel sorunların sebepleri ve sonuçlarına dair konuların müfredatta eklenmesinin farkındalığa katkı sunacağı belirtilmektedir (Aslan, 2023).

Tablo 7. İklim Değişikliği Kaygı Ölçeğine (İDKÖ) Göre Puan Dağılımı

Özellikler	Sayı		İklim Değişikliği Kaygı Ölçeği		
	N	ORT	sd		
Anne Eğitim				/ Baba Eğitim	
Okur-yazar	46	30,72±11,35	Okur-yazar	17	29,53±8,89
İlkokul	101	32,98±9,09	İlkokul	70	33,67±9,61
Ortaokul	19	25,11±9,61	Ortaokul	41	29,56±9,50
Lise	28	31,96±8,47	Lise	50	32,56±9,45
Lisans	11	33,36±8,49	Lisans	24	27,63±10,59
		F=2,904	Lisansüstü	3	40,33±4,51
		p=0,023			F=2,612
					p=0,026
İklim değişikliği ile ilgili gelişmeleri takip ediyor musunuz?					
Evet	67				34,18±9,89
Hayır	16				24,06±8,67
Rastladıkça	123				31,24±9,28
					F=7,688
					p=<0,001
İklim değişikliği kaygılarınızı ne sıklıkla dile getirirsiniz? / ne sıklıkla takip edersiniz?					
Hiçbir zaman	11	24,55±8,18	Hiç takip etmem	6	22,17±7,57
Çok nadir	43	27,14±10,37	Denk geldikçe	134	30,72±9,39
Ara sıra	107	31,63±9,08	Bazen	47	33,57±9,68
Fırsat buldukça	56	37,71±7,47	Sık sık	18	36,28±10,52
		F=12,680			F=4,475
		p=<0,001			p=0,005
İklim değişikliği ile ilgili kaygılarınız hangi mevsim daha çok artar?					
İlkbahar	3				18,67±6,81
Yaz	98				32,76±9,66
Sonbahar	22				33,00±9,13
Kış	82				30,65±9,60
					F=2,725
					p=0,045
İklim değişikliği gelecekte ne gibi sonuçlar doğurur?					
Hiçbir şey değişmez			3		19,33±7,57
Yaşam düzeni değişir			139		30,61±9,83
Dünyanın sonu gelir			63		34,32±8,82
					F=5,817
					p=0,003
İklim değişikliği sorununun çözümünden en çok kim sorumludur?					
Her birey			161		32,04±9,57
Devletler			29		33,62±9,78
Uluslararası Org.			15		23,47±8,36
					F=6,298
					p=0,002
İklim değişikliğine ilişkin kaygınıza 5 üzerinden kaç puan verirsiniz?					
Puan	Sayı	%			
2	12	5,8			23,75±9,56
3	66	32,0			28,86±8,88
4	77	37,4			34,10±7,94
5	51	24,8			33,37±11,54
					F=7,187
					p=<0,001
					ort.= 3,81

Farkındalık alt boyutlarından enerji tüketimi değerinin yüksek olması literatüre göre değerlendirildiğinde gençlerin çevre konusunda farkındalığa sahip oldukları ve çevre yanlısı uygulama ve davranışları benimsedikleri bilgisıyla uyumaktadır (Calculli, D'Uggento, Labarile & Ribecco, 2021). Ayrıca iklim değişikliğinin etkilerini azaltacak bireysel girişimlerin farkındalığa dair -karbon ayak izinin azaltılması, geri dönüşüm ürünlerinin kullanılması gibi- sonuçlar (Tok ve diğ., 2017) enerji tüketimi ilişkisinde kendisini göstermektedir.

İklim değişikliği farkındalık düzeyleri bağımsız değişkenlere göre değerlendirildiğinde ise cinsiyet ile farkındalık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ancak kadınların toplam ölçek puanı ve dört alt ölçek puanının da erkeklerin puanına göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Literatüre bakıldığında genel olarak kadınların (Jürkenbeck ve diğ., 2021), Türkiye özelinde ise kız öğrencilerin farkındalık düzeylerinin erkek öğrencilere göre yüksek olduğu tespit edilmiştir (Yörük & Akpınar, 2023; Gülsoy & Korkmaz, 2020). Ayrıca orta ve düşük gelirli ülkelerde iklim değişikliğinin kadınlar üzerindeki olumsuz etkilerini telafi etmek için yeterli kaynağın bulunmaması bu durumun sebepleri arasında yer alabilir (Clayton, Pihkala, Wray & Marks, 2023).

Yaş değişkeni ile farkındalık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yaş arttıkça farkındalık düzeyi düşmektedir. Literatürde ise yaşla farkındalık düzeyi arasında anlamlı fark olmadığını gösteren çalışmalar vardır. Bu çalışmalarda farkındalık yaştan ziyade sosyal çevre ve medya aracılığıyla bilgi edinmeyle ilişkilendirilmiştir (Yörük & Akpınar, 2023; Ağıralan ve Sadioğlu, 2021).

Anne baba eğitim düzeyi ile farkındalık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Ancak ortaya çıkaran sebepler alt boyutunda anlamlı bir fark olduğu, aynı alt boyutta lisansüstü eğitimi olan babaların puan ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir. Literatüre göre baba eğitim düzeyi arttıkça farkındalık artmakta (Gülsoy & Korkmaz, 2020) genel olarak ise eğitim seviyesi arttıkça farkındalık düzeyinde artış olmaktadır (Özdemir ve diğ., 2022).

Aile gelir durumu ile farkındalık arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Literatürde gelir düzeyi ile iklim değişikliği farkındalığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını gösteren, buna karşılık refah düzeyi azaldıkça farkındalığın arttığını gösteren çalışmalar olmasına rağmen bazı bilim insanlarına göre gelir düzeyi farkındalıkta belirleyici bir değişken değildir (Ağıralan ve Sadioğlu, 2021). Bir başka (Gülsoy & Korkmaz, 2020) çalışmaya göre ise sosyo-ekonomik özellikler bağlamında aile gelir düzeyi yüksek öğrencilerin iklim değişikliğine dair algıları yüksektir. Gelir düzeyi ile çevre bilinci düzeyi arasında paralellik olduğunu gösteren başka çalışmalar da vardır (Philippsen, Angeoletto & Santana, 2017).

Şehirde yaşayan öğrencilerin iklim değişikliği farkındalık puan ortalamalarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Literatüre göre kent veya kırdaki yaşamla farkındalık

arasında anlamlı bir fark bulunmadığını gösteren (Yörük & Akpınar, 2023) araştırmalar dışında ailesi kırsalda yaşayan gençlerin kentlerde yaşayan gençlere göre iklim değişikliğinin etkilerine dair farkındalıklarının yüksek olduğunu gösteren çalışmalar da mevcuttur (Gülsoy & Korkmaz, 2020).

Araştırmada sosyal hizmet öğrencilerinin iklim değişikliği kaygı düzeyleri ortanın üzerinde ($31,64 \pm 9,74$) bulunmuştur. Sosyal hizmet literatüründe kaygı düzeyi orta (Sütçü & Demirel, 2023) ve yüksek bulunan (Doğan & Buz, 2023) araştırmalar bulunmaktadır. Araştırma bulguları genel olarak gençlerin iklim değişikliği kaygı düzeylerinin yaşlılara oranla daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum gençlerin gelecekte iklim değişikliğinin olumsuz sonuçlarına maruz kalma olasılıklarının fazla olmasıyla ilişkilendirilmektedir (Taylor, 2020).

Araştırmanın sosyo-demografik sonuçlarına göre cinsiyet, yaş, öğrenim görülen sınıf, kardeş sayısı, yaşanan yer, aile gelir durumu değişkenleri ile kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ancak bu değişkenlere dair literatüre bakıldığında genel olarak kadınların kaygı düzeylerinin erkeklerinkinden (Clayton ve diğ., 2023), özellikle de gelişmekte olan ülkelerde daha fazla olduğu görülmektedir (Aydemir, 2022). Türkiye'de yapılan ve sosyal hizmet öğrencilerini konu alan araştırmalara göre de kadınların kaygı düzeyi erkeklerinkinden yüksektir ve bu durum sosyal roller ve cinsiyet rolleri ile ilgili görülmektedir (Sütçü & Demirel, 2023; Doğan & Buz, 2023). Literatürde gençlerin kaygı düzeylerinin yüksek olduğunu (Ediz ve Yanık, 2023) ve yaş arttıkça kaygı düzeyinin azaldığını gösteren çalışmalar (Aydemir, 2022) olduğu gibi yaş arttıkça kaygı düzeyinin de arttığını gösteren çalışmalar mevcuttur (Sütçü & Demirel, 2023). Sosyal hizmet öğrencileri ile yapılan başka bir araştırmada ise yaşın kaygı düzeyi üzerinde etkili olmadığı bulunmuştur (Doğan ve Buz, 2023). Yine bölüm ayırt etmeksizin üniversite öğrencileriyle yapılan bir diğer araştırmada da benzer şekilde yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyi değişkenleri ile kaygı düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir (Karaman, 2022). Sosyal hizmet alanında yapılan diğer çalışmalara benzer olarak gelir düzeyi ile kaygı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (Doğan ve Buz, 2023; Sütçü & Demirel, 2023). Gelir düzeyi ile kaygı arasında negatif ilişki olduğunu gösteren araştırmalar bulunmasına ek olarak iklim değişikliği farkındalığı ve kaygısını etkileyen faktörlerden birisinin de araştırma yapılan ülkelerin iklim değişikliğinin etkilerini yaşama durumu olduğu söylenebilir (Ediz ve Yanık, 2023).

Literatüre bakıldığında ebeveyn eğitim düzeyi ile çocukların iklim değişikliği bilgi düzeyi arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir (Şeker, 2018). Bu araştırmanın bulguları da anne ve babanın eğitim düzeyi ile kaygı düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bununla beraber gençlerle yapılan başka bir çalışmada anne ve baba eğitim düzeyi ile kaygı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (Karaman, 2022).

Sosyo-demografik sorulara ek olarak öğrencilerin iklim değişikliğine dair düşüncelerine bakıldığında ise “İklim değişikliği ile ilgili gelişmeleri takip ediyor musunuz?” sorusu ile İDKÖ arasında anlamlı fark çıkmış, evet diyenlerin puan ortalaması yüksek olarak tespit edilmiştir. Bu durum literatürde iklim değişikliği hakkında bilgi sahibi olmakla ilişkilendirilerek değerlendirildiğinde bilgi, farkındalık ve kaygı arasında doğru orantılı bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Ancak iklim değişikliğine ilişkin bilgi kaynaklarının güvenilirliği ya da bu kaynakların yanlı ve yanıltıcı olabilmesi durumu iklim değişikliği ve etkilerine dair daha az veya çok kaygı oluşmasına neden olabilmektedir (Karaman, 2022; Ediz ve Yanık, 2023). Bu sebeple eğitimin her aşamasında müfredata iklim değişikliği ve çevre konularının dahil edilmesi faydalı olabilir (Aslan, 2023; Emecen ve Erdem, 2022). Bu şekilde gençlere ilgili konularda mesleki bilgi ve beceri kazandırılabilir ve çevre sorunlarının olası zararlarının önüne geçilmesine katkıda bulunulabilir (Doğan ve Buz, 2023).

“İklim değişikliği sorununun çözümünden en çok kim sorumludur?” sorusunda hem farkındalık hem de kaygı ölçeğinde en yüksek puan “devletler” cevabı olarak ölçülmüştür. Literatüre göre de gençlerin hükümetlerden yeterli destek alamamaları ve aktivist rollerinin desteklenmemesi gençlerin kaygı durumunu etkilemekte, bu da gençlerin kendilerini sorunun çözümünde etkin bulmamakla bağlantılı olup kaygılarını artırmaktadır (Ediz ve Yanık, 2023). Gençlerin iklim değişikliği ile ilgili yasal düzenleme ve denetlemenin gerektiğini ifade etmeleri (Emecen ve Erdem, 2022), toplumsal aktörlerin görevlerini yapacağına olan güvenin kaygı ile mücadelede yardımcı olması (Ojala ve diğ., 2021) yine bu cevabı desteklemektedir.

“İklim değişikliği ile ilgili kaygılarınız hangi mevsim daha çok artar?” sorusu kaygı ölçeğinde en yüksek puanı “sonbahar” cevabı olarak tespit edilmiştir. Literatürde her bir mevsimi tek tek değerlendiren veri olmamasına rağmen mevsimlerin ola gelen hava şartları, sıcaklık değerlerindeki ani değişim ve artışın iklim değişikliğini akla getirdiği, bunun iklim değişikliği olarak algılandığı bunlar arasında özellikle dört mevsim arasındaki geçişlerdeki kaymaların öne çıktığı ortaya konmuştur (Gülsoy & Korkmaz, 2020; Ağıralan ve Sadioğlu, 2021).

“İklim değişikliği gelecekte ne gibi sonuçlar doğurur?” sorusunda “dünyanın sonu gelir” cevabı hem farkındalık hem de kaygı ölçeğinde en yüksek puana sahiptir. Muhtelif ülkelerde yapılan çalışmalar gençlerde, çevre sorunlarına dair “distopik” bilim kurgu filmlerinden kaynaklanan karamsar görüş ve duyguların olduğunu, bu görüşlerin kendi bireysel gelecekleri ile ilgili olmayıp daha çok gezegen bağlamında bir endişe olduğunu göstermektedir (Ojala ve diğ., 2021).

Kaynakça

Ágoston, C., Csaba, B., Nagy, B., Kóváry, Z., Dúll, A., Rác, J., & Demetrovics, Z. (2022). Identifying types of eco-anxiety, eco-guilt, eco-grief, and eco-coping in a climate-sensitive

7. Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonucunda sosyal hizmet lisans öğrencilerinin iklim değişikliği farkındalıkları ve kaygı düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin iklim değişikliği farkındalıkları ve kaygı düzeylerinin sosyodemografik değişkenlere göre farklılaştığı görülmüştür. Bu durum literatürde iklim değişikliği farkındalığı ve kaygı düzeyi arasındaki ilişkiyi ölçen çalışma bulgularının farklılaşmasının araştırma yapılan örneklemin sosyodemografik ve sosyoekonomik göstergelerindeki çeşitlilikten kaynaklandığını göstermesi bakımından anlamlıdır. Ayrıca sosyal hizmet alanında iklim değişikliği ve ekoloji konularına dair bilgi, farkındalık ve kaygı düzeyinin daha iyi tespit edilebilmesi için daha geniş örneklemler ve kapsamlı çalışmaların yapılmasına ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır. Böylelikle iklim değişikliği ve çevre konularındaki toplumsal farkındalık durumunun tespit edilmesi mümkün olabilir. Daha fazla çalışma yapılması da bu alandaki farkındalığın ve bilgi seviyesinin artmasına katkıda bulunabilir. Bu anlamda bu çalışma sosyal hizmet öğrencilerinin iklim değişikliği farkındalıklarını ve kaygılarını tespit ederek iklim değişikliği ve çevre konularında farkındalık oluşturulmasına katkıda bulunarak sosyal hizmet alanında ekolojiyle ilgili yeni çalışmaların yapılmasına ve sosyal hizmet literatürüne katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Araştırma Etikleri / Research Ethics

Etik Kurul İzni: Araştırma verilerinin toplanmaya başlanmasından önce etik kurallara riayet edilmiştir. İlgili Üniversite Rektörlüğünün Etik Kurulu Başkanlığı tarafından etik izni verilmiş ve 11.12.2023 tarih ve E-74546226-050.99-87170 sayılı yazısı ile araştırmacıya duyurulmuştur.

Yazar Katkıları / Author Contributions

Yazar(lar) bu makalenin tamamından sorumluluğu kabul etmiş(ler) ve gönderilmesini onaylamıştır.

Çıkar Çatışmaları / Competing Interests

Yazar(lar) çıkar çatışması olmadığını belirtmiştir(ler).

Araştırma Fonlaması / Research Funding

Bildirilmedi.

Veri Erişilebilirliği / Data Availability

Uygulanamaz.

population: a qualitative study. *International journal of environmental research and public health*, 19(4), 2461. <https://doi.org/10.3390/ijerph19042461>

- Ağıralkan, E. & Sadioğlu, U. (2021). İklim değişikliği farkındalığı ve toplum bilinci: İstanbul örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 627-654.
- Albayrak, A. N., & Atasayan, Ö. (2017). Yerel Düzeyde İklim Değişikliği Farkındalığı Analizi/Gebze Örneği. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 10(4), 1-10.
- Alston, M. (2015). Social work, climate change and global cooperation. *International Social Work*, 58(3), 355-363.
- Artan, T. ve Uzun, K. (2017). İklim Mültecileri Bağlamında Yeşil Sosyal Hizmet Üzerine Bir Tartışma. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 7(4), 171-184.
- Aslan, Ş. (2023). *Ekolojik sosyal hizmetin sosyal hizmet akademisyenleri perspektifinden değerlendirilmesi* [Doktora tezi]. Yalova Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Ataklı, G. & Kuran, H. (2022). İklim Değişikliği Farkındalık Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Biyolojik Çeşitlilik ve Koruma*, 15(2), 150-161.
- Aydemir, A. B. (2022). *Yetişkinlerde iklim değişikliği endişesi dini başa çıkma ve dindarlık ilişkisi* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi SBE.
- Calulli, C., D'Uggento, A. M., Labarile, A., & Ribecco, N. (2021). Evaluating people's awareness about climate changes and environmental issues: A case study. *Journal of Cleaner Production*, 324, 129244.
- Clayton, S. (2020). Climate anxiety: Psychological responses to climate change. *Journal of anxiety disorders*, 74, 102263.
- Clayton, S. D., Pihkala, P., Wray, B., & Marks, E. (2023). Psychological and emotional responses to climate change among young people worldwide: Differences associated with gender, age, and country. *Sustainability*, 15(4), 3540.
- Cunsolo, A., Harper, S. L., Minor, K., Hayes, K., Williams, K. G., & Howard, C. (2020). Ecological grief and anxiety: The start of a healthy response to climate change? *The Lancet. Planetary Health*, 4(7), e261-e263. [https://doi.org/10.1016/S2542-5196\(20\)30144-3](https://doi.org/10.1016/S2542-5196(20)30144-3)
- Çalışır V. (2022). Measuring Climate Change Awareness at the Micro Level: The Case of Iskenderun. *Kent Akademisi Dergisi*, 15(3):1037-1051.
- Demirbilek, M. (2016). Çevre, Çevre Mültecileri ve Çevreci Sosyal Hizmet. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2(3), 905-914.
- Deniz, M., İnel, Y., & Sezer, A. (2021). Awareness Scale of University Students About Global Climate Change. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 43, 252-264.
- Doğan, H., & Buz, S. (2023). The effect of climate change anxiety on social work students in Turkey. *International Social Work*, 00208728231208007. <https://doi.org/10.1177/00208728231208007>
- Doherty, T. J., & Clayton, S. (2011). The psychological impacts of global climate change. *American Psychologist*, 66(4), 265.
- Dominelli, L. (2018). *Yeşil Sosyal Hizmet Çevre Krizlerinden Çevresel Adalet*. (Çev.: Ed.: A. İçağasıoğlu Çoban). Ankara: Nika Yayınları.
- Ediz, Ç., & Yanık, D. (2023). The effects of climate change awareness on mental health: Comparison of climate anxiety and hopelessness levels in Turkish youth. *International Journal of Social Psychiatry*, 69(8), 2157-2166.
- Emecen, Y., & Erdem, N. (2022). İklim Değişikliğine Yönelik Farkındalığın Üniversite Öğrencisi Bakış Açısıyla Değerlendirilmesi: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Örneği. *Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 6(16), 206-224. <https://doi.org/10.54707/meric.1118584>
- Ferreira, R. J. (2020). Climate change, resilience, and trauma: Course of action through research, policy, and practice [Editorial]. *Traumatology*, 26(3), 246-247. <https://doi.org/10.1037/trm0000282>
- Gülsoy, E., & Korkmaz, M. (2020). Üniversite öğrencilerinin sosyo-ekonomik özelliklerinin küresel ısınma ve iklim değişikliği algıları üzerine etkileri. *Turkish Journal of Forestry*, 21(4), 428-437.
- Jürkenbeck, K., Spiller, A., & Schulze, M. (2021). Climate change awareness of the young generation and its impact on their diet. *Cleaner and Responsible Consumption*, 3, 100041.
- Kalaycı, S. (2021). The History of Social Work Education in Turkey. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(41), 3714-3728. <https://doi.org/10.26466/opus.923410>
- Karaman, G. (2022). *Üniversite Öğrencilerinde Görülen Travmatik Stres Belirtilerinin İklim Değişikliği Kaygısı İle İlişkinin İncelenmesi* (Yüksek lisans tezi) İstanbul Bilgi Üniversitesi LEE.
- Kurnaz, L. (2022). Sürdürülebilir Kalkınmanın Kısa Tarihçesi. Yücel, G. ve L. Kurnaz. *Yeni Gerçeğimiz Sürdürülebilirlik içinde* (29-34). İstanbul: Yeniinsan Yayınları.
- Küçük Biçer, B. & Acar Vaizoğlu S. (2015). Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Küresel Isınma / İklim Değişikliği Hakkındaki Bilgi ve Farkındalıklarının Belirlenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2(2):30-43.
- Meteoroloji Genel Müdürlüğü (17 Temmuz 2023). *İklim Değişikliği* (<https://mgm.gov.tr/iklim/iklim-degisikligi.aspx>).
- Miller, S. E., & Hayward, R. A. (2014). Social work education's role in addressing people and a planet at risk. *Social Work Education*, 33(3), 280-295.
- Ojala, M., Cunsolo, A., Ogunbode, C. A., & Middleton, J. (2021). Anxiety, worry, and grief in a time of environmental and climate crisis: A narrative review. *Annual review of environment and resources*, 46, 35-58.
- Özbay, S., & Alci, B. (2021). İklim Değişikliği Kaygı Ölçeği: Türkçeye Uyarlama, Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. *R&S - Research Studies Anatolia Journal*, 4(3), 183-193. <https://doi.org/10.33723/rs.958016>
- Özdemir, B., Özdamar, A., Kıymaz, S., & Akıllı, A. (2022). İklim Değişikliğinin Farkındalık Düzeyinin Araştırılması: Kırşehir İli Örneği. *Turkish Journal of Agriculture-Food Science and Technology*, 10(9), 1732-1740.
- Pawar, M. (2013). Water insecurity: a case for social policy action by social workers. *Australian Social Work*, 66(2), 248-260. <https://doi.org/10.1080/0312407X.2013.777969>
- Philippson, J. S., Angeoletto, F., & Santana, R. (2017). Education level and income are important for good environmental awareness: a case study from south Brazil. *Ecologia austral*, 27(1), 39-44 <https://doi.org/10.25260/EA.17.27.1.0.300>
- Pihkala P. (2020). Anxiety and the Ecological Crisis: An Analysis of Eco-Anxiety and Climate Anxiety. *Sustainability*, 12(19):7836. <https://doi.org/10.3390/su12197836>
- Pihkala, P. (2022). Toward a taxonomy of climate emotions. *Frontiers in Climate*, 3, 738154. <https://doi.org/10.3389/fclim.2021.738154>
- Powers, M. C., Schmitz, C. A., Nsonwu, C. Z., & Mathew, M. T. (2018). Environmental migration: Social work at the nexus of climate change and global migration. *Advances in Social Work*, 18(3), 1023-1040. <https://doi.org/10.18060/21678>
- Stewart, A. E. (2021). Psychometric Properties of the Climate Change Worry Scale. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(2), 494. Article 2. <https://doi.org/10.3390/ijerph18020494>

- Sütçü, S., & Demirel, A. C. (2023). Sosyal Hizmet Öğrencilerinin İklim Değişikliği Kaygı Durumlarının Çeşitli Değişkenler ile İncelenmesi. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 12, 1216-1233. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1324759>
- Şeker, S. (2018). *İlköğretim 7-8. Sınıf Öğrencilerinin Sürdürülebilir Kalkınma ve İklim Değişikliğine Yönelik Tutum ve Davranışları* (Doktora tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Taylor, S. (2020). Anxiety disorders, climate change, and the challenges ahead: Introduction to the special issue. *Journal of Anxiety Disorders*, 76, 102313. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2020.102313>
- Tok, G., Cebesoy, Ü. B. & Bilican, K. (2017). Sınıf öğretmeni adayların iklim değişikliği farkındalıklarının incelenmesi, *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 23-36.
- Uzun, S., (2021). Üniversite öğrencilerinin iklim değişikliği konusunda farkındalıklarının belirlenmesi: Düzce Üniversitesi ilgili grupları örneği. *Anadolu Orman Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 161-175. <https://doi.org/10.53516/ajfr.1013243>
- Yörük, E. A. Y. & Akpınar, C. V. (2023). Bir Üniversitedeki Öğrencilerin Küresel İklim Değişikliğine Yönelik Farkındalıkları. *Osmangazi Tıp Dergisi*, 45(4), 471-491. <https://doi.org/10.20515/otd.1278028>